

Harmonogram warsztatów

„Dojrzały smak przygody”, edycja 2021

W tym roku, ze względu na okoliczności, ponownie zapraszamy na warsztaty terenowe w odmienionej formule. Będziemy wędrować w różne dni tygodnia, w grupach 20-osobowych. Udział w warsztacie możliwy jest tylko po wcześniejszym zapisie. Ze względu na limit każdy z uczestników cyklu może zapisać się na listę podstawową na maksymalnie 10 wybranych wypraw, a na pozostałe warsztaty na listę rezerwową. Prosimy wszystkich o zapoznanie się z regulaminem warsztatów!

Podczas warsztatów prosimy o ubranie się w strój terenowy, ocenę swoich możliwości względem stopnia trudności trasy oraz zaopatrzenie się w odpowiednie bilety komunikacji miejskiej lub podmiejskiej. Zachęcamy Państwa do fotografowania najpiękniejszych miejsc - najciekawsze zdjęcia zostaną wyeksponowane na stronie i fb Centrum. Przed poszczególnymi wyprawami prosimy o upewnienie się czy w związku ze zmianą sytuacji epidemiologicznej, zmianą rozkładu jazdy środków komunikacji publicznej lub z innego powodu nie nastąpiła zmiana w programie danego warsztatu.

Organizator zastrzega sobie prawo do publikacji na swojej stronie internetowej i profilu na portalu społecznościowym fotografii grupowych pokazujących przebieg wycieczki w celach promocyjnych i informacyjnych. Takie publikacje nie będą zawierały danych osobowych pozwalających na identyfikację.

16 czerwca (środa) - Góry na Pomorzu - krajozaby kulturowe i przyrodnicze okolic Szymbarka - Prowadzenie: Agnieszka Kurkowska

Spotkanie o godz. 8.48 na stacji PKP w Wieżycy. Dojazd pociągiem SKM wyjeżdżającym z Gdyni Głównej o godz. 7.51 (Gdańsk-Osowa 8.09, Żukowo 8.24 – do Żukowa można dojechać PKM wyjeżdżającą z Gdańska Wrzeszcz o 7.26). Powrót o godz. 13.41 ze stacji w Wieżycy (14.32 Gdańsk Wrzeszcz PKP), dla chętnych możliwość skrócenia wycieczki (trasa wyniesie wtedy 5 km) i powrotu z Szymbarka – autobusem PKS o godz. 12.50 (13.51 dojazd do Gdańska Dworzec Autobusowy). Połączenie wymaga dodatkowo przesiadki powrotnej na SKM w celu powrotu do Gdyni, do stacji początkowej wycieczki.

Trasa należy do trudnych ze względu na podejścia, ale niezbyt długich – cała wyprawa w postaci pętli wyniesie ok. 10 km. Dla osób zmęczonych trasą lub zniechęconych niekorzystną pogodą istnieje wariant krótszy – 5 km, z powrotem do Trójmiasta autobusem PKS z Szymbarka w połowie trasy.

Należy przygotować się odpowiednio do warunków pogodowych. Będziemy iść częściowo przez las i odwiedzimy wieżę widokową (chętne osoby wejdą na górę). Dlatego istotne są wygodne buty turystyczne, które umożliwią bezpieczną, przyjemną wędrowkę. Fragmenty trasy będziemy przebywać poboczem drogi – proszę zadbać o elementy odbłaskowe ubioru. Należy zaopatrzyć się

w wodę i przekąski, okrycie głowy, przeciwdeszczowy element ubioru w zależności od prognozy. Osoby wrażliwe na insekty – proszę zabrać repelent lub inny środek zapobiegawczy.

Przygodę zaczynamy na stacji kolejowej Wieżycy, skąd ruszymy w stronę szczytu, fragment trasy pokonując czarnym szlakiem turystycznym, należącym do Szlaku Wzgórz Szymbarskich. Doświadczymy topograficznego zróżnicowania tego obszaru Kaszub przyglądając się jednocześnie specyficznej florze porastającej wzgórze. Punktem kulminacyjnym będzie wzniesienie z Kaszubską Wieżą Widokową o wysokości 35 metrów, 182 stopnie (wejście biletowane, koszt prawdopodobnie 10 zł). Z tarasu widokowego roztacza się niezwykły widok na okolicę. Można przyjrzeć się ukształtowaniu bogatemu we wzniesienia Wzgórz Szymbarskich i jeziora tzw. Kółka Raduńskiego. Pokonamy różnicę wzniesień ponad 150 metrową, docierając do punktu wyniesionego 328,6 m n.p.m. To najwyższe wzniesienie nie tylko na Kaszubach, ale na całym Niżu Europejskim. Okolica porośnięta 150-letnim lasem bukowym objęta jest ochroną rezerwatową. Zrobimy tu przerwę. Następnie wyruszymy w dół (85 m przewyższenia) do wsi Szymbark. Odwiedzimy tym samym malowniczo położoną osadę o bogatej historii, pierwotnym układzie owalnicowym, usytuowaną pośród naturalnych – przyrodniczych i kulturowych elementów krajobrazu. Historycy przyjmują za źródłami historycznymi, że dzisiejsza nazwa Szymbark jest wtórna, pierwotnie wieś nazywała się inaczej Manecewo (zapis z 1248 r.) lub Manchowe (1291 r.), a XVI wiek przynosi nazwę Mosznowo. W 1664 r. mamy zapisaną omawianą wieś królewską w postaci Szenberg. Nazwa utworzona została od niemieckiego przymiotnika schön 'piękny' i Berg 'górze' i nazwana przez Niemców.

Miniemy po prawej stronie pozostałości cmentarza, a samej wsi obejrzymy zabytkowy kościół, obejście stawu z czytelnym układem dawnej zabudowy. We wsi jest sklep, w którym będzie można uzupełnić zapas napojów. Jeśli pogoda i nastroje dopiszą, a wędrowka będzie utrzymywać sprawne tempo odwiedzimy miejsce spoczynku szymbarskich zakładników na uboczu wsi. W Szymbarku zaplanowany jest także dłuższy postój, w ramach którego około południa przewidziane jest wspólne biesiadowanie przy ognisku (prosimy o zabranie przysmaków do upieczenia).

Stąd, już inną trasą, wyruszymy w kierunku Wieżycy, mijając piękne kaszubskie wzniesienia, stanowiące nieoficjalne centrum pomorskich sportów zimowych. Zobaczymy co zaplanowali gospodarze na przyległych do wiejskich gospodarstw polach i sprawdzimy ile bocianów wróciło do swoich gniazd. Ciekawe też co aktualnie rozkwieca charakterystyczne kaszubskie przygródki domowe. Malwy nie zdążą zakwitnąć, ale może zobaczymy wielobarwne dalie.

W trakcie tej przygody zwiedzimy 'pomorskie góry'. Będziemy mieli bliski kontakt z późnowiosenną przyrodą, na którą spojrzemy z różnych perspektyw. Pewnie nasze nogi się zmęczą, ale głowy z pewnością odpoczną od miejskiej codzienności...

21 czerwca (poniedziałek) - Spacerem przez Oliwskie Doliny - Prowadzenie: Agnieszka Kowalewska, Trójmiejski Park Krajobrazowy

Miejsce i czas spotkania: plac przy Kuźni Wodnej w Oliwie (ul. Bytowska 1a), godz. 10:00.

Przewidywany czas trwania: około 2,5 godz., długość trasy: około 5 km. Trasa średnio trudna (jedno dość strome podejście i jedno strome zejście).

Wycieczka rozpocznie się przy zabytkowej, XVI-wiecznej Kuźni Wodnej. Z uwagi na pobliskie stawy, w miejscu tym warto poruszyć problem śmiertelności płazów na drogach w czasie wiosennej migracji. Trasa wycieczki będzie przebiegała m.in. w pobliżu użytku ekologicznego „Dolina Czystej Wody”, gdzie uczestnicy będą mogli zapoznać się z formami ochrony przyrody oraz z problemem obcych

gatunków inwazyjnych roślin. Będzie także okazja do poznania rodzimych gatunków drzew i krzewów. Niewątpliwym walorem tych okolic (jak i całego Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego) jest malownicza, urozmaicona rzeźba terenu. Trasa wycieczki będzie również przebiegała w pobliżu dawnej skoczni narciarskiej. Wycieczkę zakończymy w miejscu, w którym została rozpoczęta.

23 czerwca (środa) - Szlakiem bagien - Prowadzenie: Danuta Kobylarz

Spotkanie - przystanek Barniewicka, godz. 9.50. Sugerowany dojazd autobusem 171 wyruszającym z przystanku autobusowego Oliwa Pętla tramwajowa o godz. 9.30.

Dystans – ok. 14 km . Trasa przeważnie po szlakach, średnio trudna, bo jak trafi się deszcz to na ścieżkach, które są na trasie, będzie ślisko i mokro. Czas trwania, w zależności od tempa marszu wraz z odpoczynkami, to ok. 5 godz. Koniec wycieczki na przystanku Osowa Obwodnica przy Spacerowej.

Trasa : przejdziemy od ul. Juraty czerwonym szlakiem rowerowym, a następnie czarnym do Źródła Marii. Tam wkroczymy na żółty szlak, który doprowadzi nas do Użytku Ekologicznego Jezioro Kackie. Teraz czeka nas ścieżka a potem szlak konny, a przy nim Bursztynowe Kule. Resztę wędrowki spędzimy na żółtym szlaku. Tym razem nie będzie stromych wejść ani stromych zejść, choć trasa długa i w zależności od pogody może być błotna. Zalecane pełne obuwie. Na całej trasie będzie sporo ciekawostek, zarówno przyrodniczych, jak i historycznych. Cały czas podczas wędrowki towarzyszyć nam będą tereny bagienne. Ale spokojnie, nie będziemy w nie wkraczać. Proszę zwrócić uwagę, że trasa jest dość długa, więc trzeba realnie ocenić własne siły.

28 czerwca (poniedziałek) - Spójrz innym okiem, czyli co z tą przyrodą i urbanistyką? - Prowadzenie: Ewelina Kurach

Miejsce spotkania: skwer, przy skrzyżowaniu ulic Świętokrzyska i Wieżycka w Gdańsku, dzielnica Łostowice-Świętokrzyska (w pobliżu przystanku autobusowego Wieżycka 02 linii 155, 255, 256, 262 295), godz. 14.00.

Trasa dość łatwa zaplanowana na około 3 godziny. Podejścia łagodne, ścieżki trawiaste, piaszczyste i częściowo utwardzone (ścieżka pieszo-rowerowa). Miejscami teren wilgotny lub ze stagnującą wodą (okolica zbiorników retencyjnych). Trasa ok. 3-4 km. Zakończenie trasy przy Przedszkolu nr 68 (ul. Lawendowe Wzgórze 1). Jeśli ktoś posiada, prosimy o zabranie lornetek i lup.

W trakcie spaceru spojrzymy na rozwijające się miasto nie tylko okiem mieszkańca, ale i przyrodnika oraz naszych braci mniejszych - różnych grup zwierząt. Przyjrzymy się, jakie zagrożenia generuje rozwój cywilizacji dla bezkręgowców i kręgowców. Poszukamy przykładów konfliktu interesu, czyli niechlubnych miejsc na zielonej mapie Gdańska, gdzie przyroda spychana jest na dalszy plan. Postaramy się wyważyć szalę między rozwojem urbanistyki, intensywną zabudową terenów zielonych, gospodarką wodną, działaniami dedykowanymi podnoszeniu atrakcyjności terenów spacerowych oraz ochroną gatunków, ich siedlisk, czy tras migracji. Czy tak różne potrzeby mają w ogóle rację bytu i jaka przyszłość jawi się w obliczu rosnącej antropopresji? Orzech wydaje się być trudny do zgryzienia, ale przecież okolica zbiorników retencyjnych Świętokrzyska I i II to idealny, życiowy przykład, z jakim boryka się wiele miast i miasteczek. Sprawdzimy zatem, co z tą przyrodą i urbanistyką. Gdzie diabeł tkwi w szczegółach?

30 czerwca (środa) - Dębowe Błoto i Zamkowa Góra - Prowadzenie: Piotr Kowalewski, WANOGA

Spotkanie o 10:10 na dworcu kolejowym w Kartuzach (sugerowany dojazd pociągiem SKM wyjeżdżającym w Gdańską Wrzeszczę o godz. 9.16 lub autobusem Gryf 810 wyjeżdżającym z Dworca Autobusowego w Gdańsku Głównym o 8.42 - przyjazd do Kartuz 9.53). Pociągi powrotne z Kartuz do Gdańska: 14:24 lub autobus Gryf 801: 14.45).

Długość trasy: około 13 km, trasa średnio trudna, jedno strome podejście.

Spacer po Kartuskim Lesie, w którym zajrzyjmy do torfowisk nieopodal Dębowego Błota. Bezodpływowe zagłębienia stanowią wciąż tworzącą się księgę historii roślinności okolicy Kartuz. Zajrzyjmy również do niemal 200-letniego drzewostanu na Zamkowej Górze. Wrócimy do Kartuz przez urokliwe Jezioro Ciche.

Proszę zabrać odzież terenową, lupę (szkło powiększające), repelent na owady, spodnie z długimi nogawkami. Konieczne dobre, wysokie buty. Chętni mogą zabrać kalosze, choć nie planujemy wchodzić głęboko w torfowisko.

7 lipca (środa) - Lasy Otomińskie - Prowadzenie: Dawid Weisbrodt

Spotkanie w Bąkowie, przy parkingu rezerwatu "Bursztynowa Góra", godz. 9:00. Dojazd: linia 856 (wyjazd z Dworca Autobusowego w Gdańsku o godz. 8:20, linia 856).

Długość trasy: ok. 7-8 km. Stopień trudności trasy: trasa łatwa, z niewielkimi podejściami.

Przewidywany czas: ok. 3 godz., powrót do miejsca zbiórki w Bąkowie.

Lasy Otomińskie to zwarty kompleks leśny leżący na wschodnim krańcu Pojezierza Kaszubskiego, objęty ochroną w ramach Otomińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który reprezentuje klasyczny krajobraz młodogłacjalny. Podczas wycieczki główny nacisk będzie położony na walory przyrodnicze licznych ekosystemów jeziorno-torfowiskowych. Obiekty te są z jednej strony ostojami różnorodności biotycznej, z drugiej zaś - naturalnymi archiwami przyrody, które pozwalają na szczegółowe rekonstrukcje środowiska.

12 lipca (poniedziałek) - Przyroda i kultura strefy krawędziowej Wysoczyzny Gdańskiej na obszarze Sopotu - Prowadzenie: Dariusz Ożarowski, Trójmiejski Park Krajobrazowy

Spotkanie o godz. 10.00 przy końcu ul. Żeromskiego w Sopocie (pod lasem).

Zapraszamy na trzygodzinny spacer wzgórzami morenowymi w sąsiedztwie Sopotu – po drodze jeden z najpiękniejszych widoków na Sopot i Zatokę Gdańską.

Trasa wycieczki: Sopot (ul. Żeromskiego) – Dolinka Daglezjowa – Wilczy Parów – Mała Gwiazda – Glinna Góra – Zajęcze Wzgórze. Trasa średnio trudna – dwa strome podejścia, ok. 3 km. Czas trwania wycieczki: około 3-4 godzin .

Jakie typy drzewostanów występują na obszarze tzw. Lasów Sopotkich? Jakie gatunki roślin i zwierząt możemy zobaczyć w lasach w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy Sopotu? Cóż to takiego – morena denna falista, strefa krawędziowa Wysoczyzny Gdańskiej, rozcięcia erozyjne?

A historia – czy zostawiła tu swoje ślady i pamiątki?

Odpowiedź na te pytania (jak i na wiele innych) padnie na naszej wycieczce.

14 lipca (środa) - Kolejny etap wyprawy „Dolina Raduni - nieznanne piękno elektrowni wodnych” - Prowadzenie: Arkadiusz Chodera

Spotkanie - przystanek autobusowy Bielkówko - końcowy punkt linii 846, godz. 8:30 (autobus PKS Gryf z Gdańska Głównego wyjeżdża o godz. 7:45).

Przewidywany czas trwania: około 3,5 godz., długość trasy: około 11 km. Trasa: średnia (teren płaski z lekkimi przewyższeniami).

Wyprawa rozpocznie się od krótkiej charakterystyki omawianego obszaru (budowa geologiczna, historia regionu). Wędrówka wzdłuż rzeki Raduni i Bielkowskiego Zbiornika Wodnego do miejscowości Kolbudy. Postuchamy opowieści o:

- ☉ Odnawialnych źródeł energii (ze szczególnym uwzględnieniem energii wodnej).
- ☉ Faunie i florze środkowego i dolnego odcinka rzeki Raduni.
- ☉ Wpływie antropopresji na przemiany środowiskowe doliny Raduni.
- ☉ Metodach pomiaru przepływu rzeki, ze szczególnym uwzględnieniem metody pływakowej.

Program przewiduje również zwiedzanie elektrowni wodnej w Bielkówku - czekamy jeszcze na potwierdzenie możliwości wizyty, więc niczego nie obiecujemy (jeśli się uda, to należy przestrzegać przepisów sanitarnych. Każdy uczestnik wycieczki zobowiązany jest do zachowania zasad dystansowania społecznego oraz posiadania maski chroniącej usta i nos).

Podczas spaceru zobaczymy piękno doliny Raduni i moreny czołowej wraz z bogactwem i różnorodnością fauny i flory. Ponadto będziemy podziwiać kunszt budowli hydrotechnicznych, które wraz z sześcioma innymi elektrowniami zostały wpisane na listę zabytków przedwojennej architektury przemysłowej.

21 lipca (środa) - Były poligon w Kiełpinku i lasy w dolinach potoków Strzyża i Jasień - Prowadzenie: Włodzimierz Chojnacki

Spotkanie o godz. 10.00, na peronie PKM Gdańsk Kiełpinek (odjazd pociągu z Wrzeszcza w kierunku Lotniska o godz. 9.46).

Trasa: Przystanek PKM Gdańsk Kiełpinek, tereny byłego poligonu wojskowego, rezerwat Dolina Strzyży, zejście w dół Potoku Strzyża, przejście wzdłuż Potoku Jasień, dojście do przystanku PKM Gdańsk Jasień. Trasa, długości 3,5 km, jest łatwa; poruszać się będziemy głównie leśnymi drogami, nie będzie bardzo ostrych podejść i zejść. Czas wędrówki, wraz z postojami na obserwacje interesujących gatunków roślin, a jak się poszczęści to również zwierząt i grzybów, szacuje się na ok. 3,5 godziny.

Uczestnicy wycieczki zobaczą tereny wcześniej zdewastowane przez wojsko, na które w sposób naturalny lub przy wspomaganii ludzi, powróciła roślinność leśna. W dolinach potoków Strzyża i Jasień poznają fizjonomię i skład gatunkowy różnych zbiorowisk leśnych: buczyn, grądów i łęgów. Będziemy też zwracać uwagę na napotkane po drodze rośliny zielarskie i inne rośliny użytkowe, uczyć się, jak je rozpoznawać i do czego się je stosuje.

22 lipca (czwartek) - Park Akademicki w Gdańsku - poznawanie szaty roślinnej, jednego z mniej znanych terenów zieleni Gdańska. Prowadzenie: Michał Buliński

Miejsce spotkania – na skraju Parku Akademickiego, obok domku, przy Trakcie Konnym (adres: Al. Zwycięstwa 29), naprzeciwko Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego – „szpitalika akademickiego” oraz vis-à-vis gmachu Opery Bałtyckiej. Zakończenie spaceru w miejscu rozpoczęcia.

Czas trwania spaceru – od godziny 16.00 do około godziny 18.30. Stopień trudności spaceru – łatwy (teren płaski, możliwość odpoczynku na ławkach, w każdej chwili możliwość przerywania spaceru oraz bliskość środków komunikacji – tramwaju, autobusu, SKM); długość trasy – około 1,5 km).

Park Akademicki w Gdańsku stanowi interesujący obiekt, m.in. pod względem przyrodniczym. Powstał w drugiej połowie XX w., jako kolejny etap przekształcania dawnych cmentarzy gdańskich, ciągnących się wzdłuż Alei Zwycięstwa, po obu jej stronach, począwszy od Bramy Oliwskiej (za wiaduktem – „Błędnikiem”), aż po granicę z Wrzeszczem. Ten fragment został zamieniony z nekropolii, w teren parkowy, jako ostatni. Jeszcze w latach 60. XX w. były tu mogiły, a na Zaduszki, na niektórych z nich, paliły się świece. Po cmentarzu pozostały aleje, wyznaczające dawne jego kwatery, oraz wiele drzew i krzewów, sadzonych w przeszłości przy grobach. Po przekształceniu w park, dosadzano kolejne okazy, dla uzupełnienia tutejszej zieleni i jej wzbogacenia. Obecnie, park ten pozwala na podziwianie i poznawanie wielu gatunków roślin, w tym - drzew i krzewów, zarówno rodzimych, jak i obcej proveniencji, posadzonych tu w celach ozdobnych.

Flora Parku Akademickiego jest interesująca, chociaż nie tak bogata, jak Parku Oliwskiego, Parku Oruńskiego, czy Parku w Brzeźnie, jednak warta poznania. Skupienie urozmaiconej zieleni, umożliwia też występowanie wielu zwierząt, jak m.in. szeregu gatunków ptaków. Wiele osób, przemierzających alejki parku, zdąży pospieszyć albo do Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego, albo – jak liczni studenci i pracownicy Politechniki Gdańskiej – do gmachów tej uczelni. Zamyśleni nad swoimi sprawami, najczęściej nie mają czasu rozejrzeć się i zauważyć bogactwa i piękna mijanego otoczenia. A warto odwiedzić ten skrawek zieleni gdańskiej, poświęcając czas wyłącznie na poznawanie i podziwianie tutejszej przyrody.

29 lipca (czwartek) - Park Kuźniczki - Prowadzenie: Barbara Ząbczyk-Chmielewska

Miejsce spotkania: Przed główną bramą Parku Kuźniczki (na styku ulic Wajdeloty i J. Kilińskiego, za Dworcem PKP Wrzeszcz), godz. 16.00. Czas spaceru: ok. 2 godz., trasa łatwa.

Trasa spaceru poprowadzi przez obecny Park Kuźniczki oraz historyczną część terenu Kuźniczek, gdzie mieścił się Park Kuźniczki, Dwór Kuźniczki, Browar oraz Staw Browarny.

Park Kuźniczki (niem. Kleinhammer Park) - niewielki zabytkowy park na terenie Wrzeszcza, położony na osiedlu Kuźniczki, nad strugą Strzyża. Powierzchnia parku wynosi 0,6 ha. Początki Parku Kuźniczki sięgają XVI wieku, kiedy nad Strzyżą powstała osada dworska wraz z okalającym staw parkiem, ogrodem oraz obiektami gospodarczymi. Majątek Kuźniczki pełnił rolę osady przemysłowej z kuźnicą, tartakiem i karczmą należącej do cystersów. W 2-giej połowie XVIII wieku na terenie parku zbudowano rokokowy dwór Kuźniczki. Ówczesny park zajmował powierzchnię kilku hektarów. Głównymi ulicami Kuźniczek były: ul. J. Kilińskiego, ul. J. Lelewela, ul. Gołębia oraz ul. Nad Stawem. Wraz z budową i rozbudową browaru oraz budową stacji Gdańsk Wrzeszcz, obszar parku regularnie zmniejszał się. W ostatnich latach Park Kuźniczki został poddany rewitalizacji.

**2 sierpnia (poniedziałek) - Śladami esperanto po Trójmiejskim Parku Krajobrazowym -
Prowadzenie: Dariusz Podbereski, Trójmiejski Park Krajobrazowy**

Spotkanie o godz. 10.00 - przystanek Rynarzewo na żądanie (ulica Spacerowa w sąsiedztwie leśniczówki Renuszewo). Autobusy 169 (9.50), 179 (9.40), ewentualnie 171 (10.00) z pętli w Oliwie, lub z drugiego kierunku: Gdyni, Osowy, Owczarni. Trasa około 4 - 5 kilometrów, czas przejścia około 3-4 godziny. Trasa średnio łatwa (jedno długie podejście, jedno strome zejście).

Tematy poruszane podczas wycieczki: - nowe szlaki turystyczne w TPK - nowe drogi i stare kłopoty – duża presja turystyczna zagrożeniem dla przyrody parku - historyczne nazwy w Lasach Oliwskich – Lasy Oliwsko i Sopotkie rezerwatem przyrody? – spotkanie z esperantystami i krótka nauka języka – historia dębu i miejsca – zabudowa dolin zagrożeniem dla miasta i mieszkańców – pytania i odpowiedzi na nurtujące problemy - zakończenie na przystanku SKM Sopot Wyścigi.

4 sierpnia (środa) - Jezioro Kackie - prowadzenie: Marcin Węsiora, CIEE

Spotkanie na przystanku „Karwiny PKM na żądanie” (ul. Sopotcka) o godz. 9:00.

Proponowany dojazd:

- 🌍 Trolejbusem linii nr 181 z przystanku: „Sopot Reja 01” o godz. 8:26, (przystanek „Karwiny PKM na żądanie”)
- 🌍 Trolejbusem linii nr 181 z przystanku: „Kacze Buki 02” o godz. 8:14 (przystanek „Karwiny PKM 01”)
- 🌍 PKM z przystanku SKM Wrzeszcz o godz. 8:06 (SKM Trójmiasto)
- 🌍 PKM z przystanku Gdynia Główna o godz. 8:41 (Przewozy regionalne)

Długość trasy: około 5 km, trasa łatwa. Trasa zróżnicowana od wygodnej drogi asfaltowej, szutrowej do leśnych ścieżek. Szacowany czas trwania ok. 2 godziny. Potrzebne wyposażenie: solidne obuwie, spodnie z długimi nogawkami, nakrycie głowy, repelent na owady, woda i własny prowiant (nie ma sklepu po drodze), opcjonalnie kije trekkingowe.

Odwiedzimy znajdujące się w Gdyni dawne jezioro polodowcowe, które zamienione zostało na pastwiska, a następnie stało się terenem podmokłym i prawdziwą ostoją bioróżnorodności. Zobaczymy stworzone przez człowieka dzikie siedlisko będące domem dla ptaków, płazów i niezliczonych owadów.

9 sierpnia (poniedziałek) - Poznajemy cesarskie Kadyny - prowadzenie: Jolanta Zielińska, Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej

Spotkanie o godz. 9.30 w Kadynach, na parkingu przy dębie Bażyńskiego (tuż przy wjeździe do Kadyn z Elbląga, po prawej stronie). Ze względu na lokalizację to wyprawa dla osób zmotoryzowanych.

Trasa wycieczki obejmuje malowniczą wieś Kadyny położoną u stóp Wysoczyzny Elbląskiej. W trakcie wycieczki przetestujemy gry terenowe, w nietypowy sposób odkryjemy historię i przyrodę okolic Kadyn. Na zakończenie, dzięki uprzejmości Nadleśnictwa Elbląg, ognisko w Leśnym punkcie edukacji leśnej (przysmaki do pieczenia we własnym zakresie).

Trasa średnio trudna do trudnej, ze względu na podejścia - dużą ilość schodów. Po grach terenowych podjedziemy samochodami nad Zalew Wiślany. Na zakończenie, po ok. 3 godzinach, ognisko z małym konkursem i drobnymi upominkami. Czas trwania wraz z ogniskiem ok. 4 godziny (w zależności od mobilności i dobrej zabawy).

11 sierpnia (środa) - Wojanowo - w cieniu drzew - Prowadzenie: Kamila Kubic i Jowita Kurach, CIEE

Spotkanie o godz. 8.25 Na przystanku autobusowym Wojanowo Sugerowany dojazd autobusem PKS Gdańsk linii 859 z dworca autobusowego o 7.50.

Zaledwie 15 km od Gdańska, w gminie Pruszcz Gdański, leży mała miejscowość Wojanowo. Jej przyrodniczą perełką jest historyczny park, który dzięki środkom z UE, na wiosnę 2019 r. został przywrócony do świetności. Park o powierzchni 9,06 ha był częścią pałacu, którego ostatnim właścicielem był Hugo Siewert. Z pałacu pozostał jedynie fragment fontanny - reszta została doszczętnie spalona a okoliczności tego zdarzenia owiane są legendami.

W ramach projektu odtworzono historyczny układ ścieżek, zbudowano drewniany pomost i taras widokowy, dokonano rekultywacji zbiorników wodnych i dokonano niezbędnych zabiegów ogrodniczych. Zapraszamy na spacer wśród starych drzew, bujnej roślinności i w otoczeniu stawów. Zachęcamy do zabrania ze sobą koca piknikowego, by wspólnie z nami w spokojnym rytmie poznać park i w cieniu sędziwych drzew poszukać wytchnienia od zgiełku miasta. Spacer łatwy i krótki, zajmie nam ok. 2-3 godzin. Powrót autobusem PKS Starogard lub Gdańsk, w zależności od pogody i czasu relaksu w cieniu drzew (wyjazdy z Wojanowa: 11.14, 11.34, 11.54, 12.34...)

**18 sierpnia (środa) - W historii zagubieni, w pięknie zapatrzeni, majestatem przyrody olśnieni
Prowadzenie: Artur Sikorski, Eko-Kapio**

Spotkanie o godz. 9.00 - parking pod Delikatesami Centrum w Cewicach (ul. Witosa 45, niedaleko Urzędu Gminy). Czas trwania - ok. 6 godzin. Tę wędrowkę Dojrzałego Smaku Przygody, z uwagi na piękno krajobrazu, trudno dostępne zbiorowymi środkami transportu, zorganizujemy w wersji automobilnej.

Organizacyjną zbiórkę uczestników planujemy na parkingu przed Delikatesami Centrum w centrum Cewic (przy ul. W. Witosa - głównej drodze wojewódzkiej 212 łączącej Lębork z Bytowem). Następnie stamtąd udamy się w bliżej nieokreśloną okolicę - ku przygodzie i zachwycającym panoramom, zarówno tym młodoglacjalnym, jak i takim, na których swoje piętno odcisnęły ludzkie dłonie.

Wspólnie przejdziemy na miejsce, gdzie będziemy mogli spokojnie zostawić samochody i udać się ścieżkami, po których kroczył kiedyś pewien młynarz, który zginął tylko dlatego, że był Niemcem... Tam poznamy jego historię i zobaczymy - jakże obecnie zmienione - miejsce, w którym żył i pracował. Postaramy się zdobyć na refleksję stojąc nad jego mogiłą i pochylić się w zadumie nad ludzkimi losami splatanymi w tragicznej historii dawnego pogranicza i zmian w państwowości tych terenów...

Później czeka nas wędrowka ku potędze czasu, ogromowi życia i majestatowi przyrody. Będziemy mogli dosłownie dotknąć historii, w otaczającej ciszy zamknąć oczy i być może usłyszeć krótkie, ale wszystko mówiące pytanie "Którędy na Grunwald?" (oczywiście w niemieckim oryginale:). Będą tu też malownicze schodki, ławeczki tu i ówdzie oraz piękne widoki na dach lasu. A wszystko to okraszone piękną leśną dróżką wiodącą krawędzią stoku jednej z wielu tutejszych dolin.

Po powrocie do aut czeka nas jeszcze jedna, krótka jazda i kolejny postój w lesie.

A stamtąd spacer po zapierający dech w piersiach widok - zupełnie niespodziewany w tej części lasu. Zobaczymy olbrzymy toczące bezustanną walkę z napierającą dzień w dzień przyrodą. Olbrzymy, które będą jawiły nam się jak... jak liliputy... Gdy ochłoniemy - być może uda nam się usiąść na chwilę - jak mrówki pozwolą:)

W zależności od czasu i możliwości będziemy mogli zakończyć naszą Przygodę smakowicie - ogniskiem nad pięknym jeziorem:)

Trasa do przejścia ok. 6-7 km. Teren mieszany: leśne i polne ścieżki i drogi, również krótkie bezdroża, średni stopień trudności (trudniej ze mną już było:). Wymagane odpowiednie obuwie terenowe i strój adekwatny do bieżącej pogody. W Cewicach sklep i wszelkie udogodnienia miejscowości gminnej.

Dwa podejścia, ale żadnego nie można nazwać stromym + schody drewniane w lesie, damy radę:)

25 sierpnia (środa) - Wokół jeziora Schodno - Prowadzenie: Aleksandra Jarzyńska, Wdzydzki Park Krajobrazowy

Aktualnie nie ma rozkładu jazdy umożliwiającego dotarcie komunikacją publiczną, więc wyprawa przeznaczona dla zmotoryzowanych. Spotkanie o godz. 9.30 przed budynkiem Zielonej Szkoły (Zielona Szkoła w Schodnie, Schodno 1).

Ścieżka wokół jeziora liczy 8 km, łączna długość trasy to ok. 11 km. Czas trwania około 4-5 h. Trasa średnia, ze względu na długość.

W Schodnie zaczniemy opowieścią o roli zapylaczy w ekosystemie oraz pracy pszczelarza. Następnie ruszamy wokół jeziora i posłuchamy o planowanym rezerwacie Doliny Wdy i Trzebiochy. Postaramy się również wzdłuż całej trasy poszukać śladów i tropów większych drapieżników- wilków z terenu Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Omówiony zostanie poszczególny etap rozwojowy drzewostanów. Poruszymy kwestię pracy leśnika - dlaczego tak a nie inaczej budujemy drzewostany. Zobaczymy też przepławkę dla ryb w Grzybowski Młynie. Powędrujemy w kierunku miejscowości Loryniec, gdzie posłuchamy opowieści o zabudowie regionalnej i pomnikach przyrody. Następnie ruszamy do Schodna. Po drodze minimy torfowisko - porozmawiamy o torfowiskach i zwierzętach na nich mieszkających. W Zielonej Szkole zrobimy krótką przerwę na ognisko z możliwością upieczenia własnych kiełbasek.

1 września (środa) - Wycieczka po Lasach Oliwskich - Prowadzenie: Marcin Wilga

Miejsce spotkania: przystanek autobusowy „Oliwa Pętla tramwajowa” autobusów 169 i 171 w Oliwie, godz. 9:45. Przewidywany czas trwania wycieczki: ok. 3 godz., długość trasy: około 8 km. Trasa łatwa, brak stromych podejść, 90% trasy wiedzie leśnymi duktami.

Trasa wycieczki prowadzi przez tereny leśne południowej części Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego - po Lasach Oliwskich w okolicy Osowej, Owczarni i Starej Oliwy. Początek trasy zaplanowany został na przystanku autobusowym hipermarket Auchan przy ul. Spacerowej, natomiast zakończenie w Starej Oliwie.

Wzdłuż trasy ciągną się głównie zadrzewienia bukowe, rzadziej grabowe i brzozowe. Ciekawym miejscem jest oczko wodne z paprocią salwinią pływającą. Szlak prowadzi do torfowiska przejściowego, gdzie rosną gatunki flory przystosowane do egzystencji na podłożu torfowym, np. roszciska okrągłolistna, wełnianka pochwowata i inne. Na trasie znajduje się rezerwat przyrody „Źródlika w Dolinie Ewy”, utworzony dla ochrony manny gajowej – górsko pogórskiej trawy preferującej zimne cieki. W trakcie wędrowki będzie można poznawać interesujące gatunki roślin zielnych i drzewiastych. Do ciekawostek architektonicznych należy Młyn Prochowy przy Potoku Prochowym w Starej Oliwie.

15 września (środa) - Krakowiec i Stogi - dzielnice uplecione z wody, piachu i bursztynu na wyspie niewyspie. Spacer przyrodniczo - historyczno - architektoniczny. - Prowadzenie: Katarzyna Michałowska

Spotkanie: okolica przystanku "Steczka" autobusu 111 Godzina 9.00., Odjazd autobusu 111 z przystanku Dworzec Główny godz. 8.32., Stopień trudności: łatwy. Długość ok. 5 km., Czas trwania: 3-4 godziny.

Spacer ten będzie różnorodny pod względem krajobrazowym. Zaczniemy od dawnej kaplicy cmentarnej w Krakowcu. Dzisiaj to kościół katolicki Najświętszego Imienia Maryi w Gdańsku. Zapoznamy się z przyrodą Lasu Miejskiego, dzisiaj Obszaru Chronionego Krajobrazu. Przyjrzymy się zachowanym zabytkowym obiektom, m.in. przy ulicy Sówki i Jodłowej. Dotrzemy do Pustego Stawu. Niegdyś popularnego miejsca spacerów i biesiadowania Gdańszczan. Dzisiaj to akwen otoczony bogatą szatą roślinną, gdzie lubią odpoczywać głównie okoliczni mieszkańcy. Zobaczymy również obiekty wchodzące w skład tzw. Baterii Leśnej.

W zależności od pogody, chęci, czasu możemy zakończyć spacerem lub piknikiem na najszerzej plaży w Polsce. Spacer będzie wzbogacony XIX wiecznymi, barwnie napisanymi wspomnieniami gdańszczanki, której zdarzało się tutaj mieszkać, pracować i bawić.

29 września (środa) - Bez mydlenia oczu - spotkania na zakończenie cyklu DSP - Prowadzenie: Ania Białkowska i Kamila Kubic, CIEE

Doskonale wiemy, że ostatni rok odcisnął spore piętno na naszym poczuciu bezpieczeństwa. Wszechobecne maseczki, konieczność i potrzeba nieustannej dezynfekcji rąk zapewne u części z nas otarła się o mizofobię (czyli unikanie zabrudzeń, związane często z kompulsywnym myciem rąk). Czy taka postawa (nadmiernej dbałości o czystość) wpływa tylko korzystnie na nasz organizm? W końcu znamy wszyscy powiedzenie „częste mycie skraca życie”. Czy da się gdzieś postawić rozsądną granicę?

Brud towarzyszył człowiekowi od zawsze. Podczas spotkania cofniemy się w czasie, aby poznać różne podejścia do higieny w konkretnych epokach i kulturach. Spojrzymy na „brudne sprawy” z perspektywy historycznej, chemicznej i praktycznej, ponieważ każdy z uczestników warsztatu wykona własne mydło glicerynowe. Porozmawiamy o różnych surowcach z których można wytwarzać mydła a także o roślinnych dodatkach, które urozmaicają skład mydeł i sprawiają że ich walory pielęgnacyjne są bardziej wyszukane.

A może będzie jeszcze jakaś niespodzianka?

Na spotkanie zapraszamy wszystkich zainteresowanych – przy zapisach nie uwzględniamy go w limicie 10 wybranych warsztatów☺ w przypadku dużego zainteresowania uruchomimy drugą grupę, o innej godzinie.

Miejsce: siedziba CIEE ul. Polanki 51, godz. 10.00. Czas trwania: 1-1,5 godz.

Warsztaty Dojrzały Smak Przygody realizujemy dzięki dofinansowaniu ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.